Ч. 212 (10.889) Львів субота 25. вересня 1926. Pocztowa opłata zapłacona ryczałtem. Рік XLIV

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол.
За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до адміністрації.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Чи розвязання сойму?

Наради в буджетовій комісії і в соймі. — Уряд проти внесень палати.

Варшава, 24. вересня 1926.

Політична ситуація, що в середу вечером виглядала на вияснену, прибрала на вчорашнім засіданні буджетової комісії такі форми, що тепер настала кріза.

Засідання буджетової комісії відбулося без заповідженої участи прем. Бартля, зате при співучасти мін. скарбу Клярнера. Комісія привернула счеркнені вчора додаткові кредити для міністерства закордонних справ. Натомісць ухвалено опозиційне внесення пос. Здзєховського на счеркнення додаткових кредитів для мін-ва військових справ. Крім того комісія счеркнула додаткову позицію в сумі 12 міліонів зол. на військові цілі на третій квартал ц. р. Комісія приняла в третім читанні буджетову провізорію на четвертий квартал згідно з внеском пос. Здзєховського у висоті 450 міл., счеркуючи таким чином з будж. преліміпара 35 міл.

Уряд в особі мін. Клярнера виступив проти счеркування тих 35 міл. Таксамо виступив він проти компромісового внесення пос. Міхальського на счеркнення з будж. преліміпара тільки 10 міл. В голосуванні внесення пос. Міхальського відкинено і воно фігурує як внесення меншости. Такимиж внесеннями меншости лишилися: внесення пос. Полякевича на привернення счеркнених 12 міл. для міністерства військових справ і внесення пос. Морачевського на підвищення платень державних урядовців. Над всіми тими внесеннями буде голосування в соймі.

З уваги на те, що ухвали в буджетовій комісії перейшли не по думці уряду, витворилася поважна ситуація. З ініціятиви кількох послів розпочалися переговори з урядом, щоб він згодився на счеркнення з будж. преліміпара 35 міліонів. Якщо уряд не згодиться на счеркнення, то може прийти до уступлення уряду або розвязання сойму, оскільки й сойм насто'оватиме на счеркненні. Нинішній день з того погляду буде дуже цікавий.

Варшава, 24. вересня 1926.

Вчорашнє засідання сойму зачалося з кількагодинним опізненням. Приступлено негайно до дискусії над будж. провізорією.

Перший забрав голос пос. Здзєховський, заявляючи, що опозиція не прямує до повалення уряду при помочі зібрання більшої скількости голосів. Опозиція не вірить, аби теперішній уряд міг розвязати ті справи, на які чекає Польща. Бесідник протестував опісля проти пересунень на становищах вищих військових і жалувався на увязнення ген. Мальчевського й ин., бо це — як казав — кпини з правопорядку. Потім Здзєховський критикував міністра освіти й ин., а щойно при кінці своєї довгої промови занявся мериторичними справами, себто будж. провізорією.

Проти будж. провізорії заявився пос. Піш (Нім. Союз), мотивуючи своє становище тим, що уряд Бартля ворожо ставиться до німецької меншости в Польщі. По промовах кс. Туя (кат.) і пос. Понятовського (Визв.) говорив пос. Фідеркевич (НПХ.) і Сохацький (ком.). Два останні висказалися проти уряду. Пос. Гартгляс (Жид. Клюб) заповів, що Жиди здержаться від голосування.

На тому покінчено засідання, відкладаючи дальшу дискусію на найближчий день.

Варшава, 24. вересня 1926.

Вчора від год. 7. до 10. вечером радила Кабінетова Рада в справі ситуації, що має всі признаки крізи. По основній дискусії присутні міністри виступили однодушно проти ухвал, принятих буджетовою комісією, бо всі вони є, мовляв, чисто політичної натури і не мають нічого спільного з річевим відношенням до буджету. Марш. Пілсудський, що не був на засіданні, повідомив телеграфічно, що солідаризується з постановами Кабінетової Ради.

Після цього ситуація ще більше напружена. Нинішній день виявить, котра сторона подасться. Деякі круги рахуються з можливістю розвязання сойму.

Литовсько-радянський союз.

Литва і СРСР.

Льондон, 23. вересня 1926.

„Таймс" містять телеграму власного кореспондента з Риги, що між Литвою і СРСР. заключено зачіпно-відпорний союз. Одна з клявзуль признає Вильно литовською територією. Текст порозуміння оголосять у найближчих днях.

Реорганізація литовської армії.

Варшава, 23. вересня 1926.

У розмові з представником урядової агенції литовський мін. війни заявив, що всі чутки про зменшення чисельної сили литовської армії не лише не відповідають правді, але що армію навіть збільшиться у деяких частях. У звязи з чутками про агресивні пляни Польщі поробиться зміни в кордонній сторожі литовської армії над польським кордоном і поробиться приготування в разі проголошення мобілізації. Загальну реорганізацію передбачується в ділянці конструкції ген. штабу.

Перед новою революцією в Еспанії?

Льондон, 23 вересня 1926.

Часописи подають, що внутрішнє положення в Еспанії загострюється чимраз більше. Сподіються ще в найближчих днях перевороту в Мадриті. Визначні еспанські політики, які підчас диктатури усунулися з політичного життя, приготовляють відозву до народу. Оголосять її підчас скликання Нац. Зібрання Прімо де Ріверою. У відозві заявлять її автори, що всіми силами старатимуться повалити диктатуру.

Греція монархією?

Льондон, 23. вересня 1926.

Повідомляють із Атен, що там кружляють чутки, що Кондиліс подався до димісії. Премієр не приняв димісії до часу нових виборів. Кажуть, що Кондиліс розвязав народньо-республиканську партію і усувається зовсім із політичного життя. Він видав відозву, в якій оправдує свою систему правління та взиває військо, щоби більше не мішалося до політики. Противенізелівські партії ухвалили не брати участи в виборах. Грецького короля Юрія, який тепер є в Букарешті, візвали до Атен, де — як зачувати — мають проклямувати монархію.

Англійська фльота в Китаї.

Льондон, 23. вересня 1926.

Англійський уряд рішив вислати до Китаю ескадру з 4 новочасних кружляків першої кляси. Ціла східно азійська фльота, що складається з 20 кораблів, сконцентрована в Сінгапурі. Вона також одержала приказ відплисти на китайські води. З Мальти вислано фльоту торпедовців.

Кінець бойкоту Англії в Китаї.

Льондон, 23. вересня 1926.

Мін. закорд. справ кантонського уряду переслав англійському ген. консулеві лист, у якім повідомляє його офіціяльно про закінчення бойкоту, зверненого проти Англії. У листі зазначено, що тривкість привернених англійсько-китайських взаємин залежить від зрозуміння Англією національних домагань Китаю.

Релігійна боротьба у Мексику. — Повстання Індіян.

Льондон, 23. вересня 1926.

Релігійна боротьба в Мексику не вгаває. В одній місцевости урядові війська арештували двох католицьких діячів, у мешканнях яких найдено кріси й обтяжуючі документи. Обох арештованих розстріляли, а тіла їх виставили прилюдно для постраху.

Поліція викрила в місті Мексику збори 300 катол. жінок. Їх арештовано. Мексиканська палата послів відкинула петицію епископату з домаганням зміни постанов мекс. конституції у справі церкви.

Повстання Індіян не здавлено ще. Індіяне домагаються уступлення през. Калєса. Вони знищили залізничі шляхи здовж Тихого Океану. Калєс задумує бомбардувати з літаків табори Індіян. В одній місцевости проголошено виїмковий стан. Бурмистр того міста не хотів виконати цього приказу і не віддав місцевих бюр. Забарикадувався з 200 озброєними людьми. Урядові війська приступом узяли гром. уряд, бурмистр піддався.

Біржа.

Гроші.

Тенденція на біржі під впливом вістей зі сойму — від рана сильна, так що долар у готівці з 8·975 дійшов на протязі передполудня до 8·9975, а навіть 9·00. Зачувати, що в Кракові курс долара дійшов до 9·04.

Збіжжя.

Положення на загал без зміни. Тенденція вдержана. Настрій спокійний. Ціна оціночні без трансакцій. Пшениця двіська 42·50—43·50, 45—46, пшениця сельська 42·50—43·50, жито галицьке 31—32, ячмінь 27—27·50, ячмінь пастівний 24·75—25·75, овес 23·50—24·50, гречка 7—78.

?

Львів, 24. вересня 1926.

Доба „явної дипльоматії" прикрашується все частіше знаками запиту. Вступ Німеччини до Ліги Націй та її урівноправнення в европейськім концерті, — з одного боку закінчили фактично воєнну добу та створили основу під реалізацію льокарненських пактів, а з другого боку „туарійська таємниця" вказує на спробу нового укладу в Европі й на нові шляхи европейсько-континентальної політики.

Нема найменшої причини сумніватися в тому, що тріумфальний вхід Німеччини до „палати націй" є не лише заслугою німецької політики, але й завершенням послідовної політичної лінії Англії, під якої кермою відбувалися останні здвиги в Европі. Одначе Туарі є чимсь иншим, новим і ріжним від англійської політичної лінії. Мається враження, що там, в тій маленькій французькій осаді вирвано Англії керму европейської політики, біля якої засіли Франція і Німеччина. А це значить, що над Европою на найближчі місяці, а може й роки ширяють численні знаки запиту. Чи започатковане в Туарі франко-німецьке порозуміння є рівнобіжне до лінії англійської політики, чи протилежне? Чи воно буде зміцненням важкої позиції Великої Британії у відношенні до Рад. Союзу чи ослабленням? Чи франко-німецьке порозуміння є звернене тільки проти Англії, чи й проти Італії? Як до цього нового укладу поставляться англьофільські (Чехословаччина), франкофільські (Румунія, Югославія) і франко-англьофільські (Польща) европейські держави? В якому положенні з огляду на франко-німецьке порозуміння найшлася Польща? Таких і їм подібних питань можна ставити безліч, одначе всі вони не можуть покищо найти ясної відповіди з огляду на „туарійську таємницю". Бачимо тільки одно, що в післявоєнній атмосфері положення міняється з кожним тижнем, та що майже кожний день ставить нові проблєми і домагається їх оцінки і вирішення.

Англійська політика є звернена боєвим фронтом проти Радянського Союза. Як ми вже нераз зазначували, головною метою Англії створити міцний протирадянський бльок. З тією метою йшов англійський натиск на Францію, щоби вирівняти франко-німецькі непорозуміння, розсіяти вікову ворожнечу між двома великими сусідами, зліквідувати можливі огнища конфліктів. Намічену мету осягнула англійська політика в льокарненських пактах, які входять на шлях реалізації після вступу Німеччини до Ліги Націй. Другою метою Англії є довести до порозуміння між Німеччиною й Польщею, щоби міцно повязати всі кільця европейського ланцюга, який мав би опоясати Рад. Союз чи то шляхом економічної бльокади, чи навіть у збройній зустрічі.

Спершу здавалося, що все відбувається по лінії, наміченій Англією. Штреземан голосував за наділенням Польщі місцем в Раді Ліги, зазначуючи, що це чисто чемностевий акт. Та одночасно підкреслив він, — що не зважаючи на німецько-польські розбіжности — часом лекше порозумітися із противником зовнішнім, як вну-

католицькому діячеві промовляв теперішній соціялістичний посадник Віден Зайц, що ентузіястичними словами схарактеризував заслуги і діяльність Люеґера для міста й цілого народу Австрії. Просимо подати нам подібний приклад з наших обставин.

— **Жовніри не можуть женитись**, коли не скінчили 24 літ, не мають ранґи „цлютонового" і не служили 3 роки у війську. Важко звійти синові Марса на нашій землі крізь ворота подружого раю!

— **Долари і слідчий арешт.** Інжинір Пайкарт, який пробував у віллі в Брюховичах фабрикувати долари, звільнений у процесі від кари, починає процес проти держави, домагаючись відшкодування ча кількадесять тисяч зол. за незаконний слідчий арешт. Закон з 18. серпня 1918. дає право громадянам домагатись такого відшкодування. Тепер суд буде в клопоті рішаючи: — чи за пробу підроблення долярів вільно саджати до вязниці, чи краще талановитих інжинірів лишати на волі?

— **Кінові історії** трапляються щораз частіше в львівських родинах. Якісь невідомі аматори любовних конфліктів' пробували при помочі підкупу, закритого авта і романтичного „rendez-vous" пірвати жінку одного львівського підприємця. — Син промисловця Охса зїхавши з глузду, хотів застрілити директора „Торговельної палати", Колішера, уявивши собі, що його дочка міліонова панна повинна вийти за нього замуж. Одначе Варшава таки побила рекорд: тамошній бувш. директор банку і завідуючий департаментом мін-ства скарбу Статкевич захльороформував жінку, застрілив її і двох синів і врешті сам повісився. Одночасно якийсь артист-маляр Кожуховський переодягнений у фантастичний військовий мундір, вартує в ночі на гробі „Невідомого Жовніра", тому, що його переслідують марева, що цим жовніром є його покійний брат. А в польських домах для божевільних нема вже місця!

— **З діяльности Каси хорих.** За один місяць серпень зголосилось у львівській Касі 15.679 осіб за лікарською порадою; з цього 1858 нездібних до праці; 9763 радилось у специялістів; 116 робило Рентґенівські знимки; 151 лічилось у шпиталі; 145 вислано на село за підмогою Каси. Каса видала приблизно 20.000 рецепт. Виходить, що майже кожний десятий мешканець Львова користав з Каси хорих.

— **Красуха (шкарлятина) у Львові**, як повідомляють офіціяльно, минає зовсім нормально. Від травня до 15-го вересня занедужало 634 осіб, з чого померло 46 себто 7 проц., хоча на красуху пересічно вмирає від 10 до 30 проц. Тепер лежить у Львові 200 недужих, хоча нормально шпитальні мають не більше як 100 вільних ліжок. Найбільше недужих було від 1-го до 6-го р. життя — 465 дітей; 101 дітей від 7—10 року, 99 від 11—18 року. 63 проц. усіх недужих було жидівських дітей, щонайбільша в II-ій і III-ій дільниці наслідком поганих санітарних умовин дома і в школі. Маґістрат замкнув у цих дільницях усі захоронки та хайдери.

— **Чудасії.** Варшавський „Глос Правди" помістив недавно низку статтей про ґалерію злочинних типів варшавської слідчої поліції. Між ними чільне місце займає комісар Леонард Добецький. Майже одночасно з ревеляціями про його зловживання та темні діла приходить звістка в познанськім „Пшеводні-ку католицькім", що цей лицар одержав папський ордер, а голова варшавських капуцинів Адамчик ушкварив йому такий панеґірик: „У Варшаві в рядах польської державної поліції засяла величина постать, духом предківської віри та вчинків покірно притаєних, а проте тим більшої вартости, бо зроблених в імя Бога і в імя любови ближнього. Тихий апостол діла п. Леонард Добецький, комісар слідчої поліції..." і так далі, мов про Жанну д' Арк. Щасливі ученики Шерльоків Гольмсів, що ведуть подвійне життя: бодай варшавських капуцинів обдурять.

— **Світова хроніка.** Найдовшою підземельною залізницею у світі є свіжопобудована у Льондоні лінія, яка веде від одного передмістя до другого на просторі 20 анґл. миль. Вона коштувала 5 міл. фунтів. — У СРСР. 14.000 урядовців судили на протязі минулого року за хабарництво. — На підставі офіціяльної статистики американського міністерства фінансів є в Злучених Державах 11.000 міліонерів, а між ними один біліонер. — Радянський уряд проєктує вибудувати нову пристань при гирлі ріки Луґа, в фінськім заливі, при естонськім кордоні.

— **Ситківкові змагання** орґанізовані з доручення „Українського спортового союзу" львівським клюбом будуть продовжені дня 26. і 27-го ц. м. на токах „Сокола Батька" вранці та пополудне. Після змагань роздача нагород.

Памятайте, що всякі збірки на нагробник на могилі І. Франка треба посилати до Центробанку (Львів, Ринок ч. 10. І. пов.) на щадничу книжечку ч. 7910.

Дописи.

Устрики. (*Чи союз постерунку з Жидами проти наших кооператив?*) Дня 12. вересня ц. р. виїхав місцевий адвокат д-р О. Пеленський зі студ. техніки п. А. Миляничем до села Чорної, щоби відбути збори з метою заснувати кооперативу в Чорній. Староство в Ліску було про це повідомлене. Коли селяне почали збиратися в салі церковного дому, щоб вислухати промов наших кооператорів, явився місцевий комендант постерунку в Чорній в асисті 2 Жидів — місцевих пявок і заборонив відбувати збори, заслонюючись якимись інструкціями, виданими староством. Не помогли правничі виводи д-ра Пеленського, що до невинних зборів основателів кооперативи не потрібно зізволення властей, а вистарчить повідомлення староства. Бо видно, що у нас жандармське „Не позваля" сильніше від законів. По цім інциденті селяне, правда, розійшлись і делеґати виїхали, що викликало усміх вдоволення на устах Жидів-крамарів, але у селян видно було ще більшу завзятість. Це викликало, розуміється, зовсім противний ефект, бо вже дня 26. вересня ц. р. відбудуться другі загальні збори в Чорній і кооператива в найбільшім селі нашого повіту мусить бути заложена наперекір усім тим, хто є проти визвольних змагань нашого народу.

Орґанізаційний рух.

Віче в Дорожові.

„Свобода", орґан Українського Нац.-Дем. Обєднання, подає:

Заходом Повітового Комітету (У. Н. Д. О.) в Самборі відбулося дня 19. вересня ц. р. в 2-гій годині пополудні в селі Дорожові віче під голим небом. На церковному майдані зібралося поверх 1000 учасників. Збори відкрив короткою промовою адвокат д-р Галущинський. До президії віча вибрано селянина Василя Зубрицького з Дорожова як предсідника, селян: Іларія Тарнавського з Дикова і Михайла Білинського з Луки як його заступників, а Юліяна Темника як секретаря. Реферат шкільний виголосив ген. секретар Обєднання п. Володимир Целевич зі Львова. Реферат про економічне положення нашого народу інж. Воробець.

В свойому рефераті зясував п. В. Целевич положення українського шкільництва як також екстермінаційний похід шкільної влади на українську школу і візвав українське громадянство до організації і боротьби під кличами: Для українських дітей—українська школа, в українській школі—український учитель.

Інж. Воробець порушив справу земельної реформи, вказав на потребу поширення кооперативного руху, обговорив справу господарських шкіл і справу упромисловлення краю.

По короткій дискусії закрив віче о. сов. Татомир із Луки палкою промовою, взиваючи до боротьби зєдиненими силами за українську школу, за економічний добробут селянських мас, за зреалізування найвищого права нації. По вічу відбувся реферат п. Плескача в читальні „Просвіти" на тему садівництва й огородництва.

Гарбарські і білоскірничі курси.

Краєвий Патронат ремесла і дрібного промислу влаштовує 6-місячний курс, який має на меті вишколити самостійних фахівців гарбарства і білоскірництва, як також білення і фарбовання кожухів.

Курси будуть ведені фахово вишколеними силами з заграничною практикою як з боку теоретичного, так і практичного у відповідно уладжених варстатах. Тому ті, що вже працюють у подібних підприємствах або хотіли би працювати, повинні використати цю нагоду, яка дає їм змогу по скінченні цих курсів і по відбутті відповідної практики в дотичній фабриці визволитися.

Рефлектуючі мусять мати укінчених 16 літ, школу виділову або рівнорядні кляси школи середньої. Ті, що не мають цеї освіти, мусять виказатися практикою в згаданих підприємствах.

Ближчі інформації, як також наукову програму можна набувати в Краєвім Патронаті, Львів, вул. Смольки ч. 3, II. пов. і у нижче підписаного.

Танчаковський Йосиф
референт пром. шкіл „Рідної Школи" УПТ. у Львові, Ринок ч. 10 II. п.

Всячина.

Рукописи письменників ідуть в гору. Давніше збирали рукописи письменників для студій над літературою. Почерк письменника мав доповнити дані про його характер і причинитись до кращого відтворення його психольоґії. Нині збирають рукописи славних людей для спорту, а також для інтересу. Ціни на автоґрафи зростають і можна запримітити цікаве явище, що за автоґрафи живих письменників платять багато більше як за померших. Два роки тому один рукопис повісти Джозефа Конрада, англійського письменника, який саме тоді помер, продали в Америці за фантастичну суму 9000 долярів, а рукопис одної повісти Вальтера Скота за суму 6 разів меншу. За автоґраму Стівенсона платять нині більше як за автоґраф Байрона. Всю комедію А. Мюссе продали всього за 16.000 фр., а рукопис одної комедії в одній дії живучого Куртеліна за 20.000. Рукописний зшиток віршів Бодлера (в останні часи щораз більша рідкість) коштував якогось мецената 12.000 фр., а поема в прозі живучого Поля Валері, щойно недавної слави, на 40 сторінок — 21.000. За ціле оповідання безсмертного Бальзака (його рукописи дуже рідкі) платили 27.000, за рукопис повісти Золі 49.000, а за малий рукопис сучасного письменника, якому далеко до безсмертности, Андре Жіда — 19.000. З цього виходить, що зацікавлення живучими перевищає нині пошану для померших, а ще й те, що сучасні письменники лекше находять звеличників між гарнішою половиною нашого роду і що ця половина, коли є грошевита, може їм висловити свій подив у дуже матеріяльній, приємній для них формі—відкуповуючи від них непотрібні їм рукописи. Хто зна, чи ті великі письменники, які навчились писати на машині, не вернуться знову до старої методи: ручної, в надії, що вона більше виплачується.

ОПОВІСТКИ.

Український Наддніпрянський хор під управою Петра Євсевського у складі 30 осіб виступає:
Субота 25.IX. Болехів.
Неділя 26.IX. Болехів.
Понеділок 27.IX. Долина.
Второк 28.IX. Долина.
Пятниця 1.X. Дрогобич.
Субота 2.X. Дрогобич.
Неділя 3.X. Борислав. 193 38-?

Загальні Збори Кружка Світлинців секції „Сокола Батька" відбудуться в пятницю 24. вересня 1926 р. о год. 6·30 в канцелярії „Сокола", вул. Руська 20. — **Управа.** 1—1

Вінчання д-ра Володимира Гриневича з Марією Федаківною відбулося дня 21. вересня ц. р. в Мшані. Замісць окремих повідомлень складають 100 зол. на Українську Захоронку. 598

Загальні Збори

Кружка Рідної Школи УПТ. в Яворові відбудуться дня 3. жовтня 1926 р. в год. 2. пополудні в салі „Народного Дому" в Яворові з таким порядком нарад:
1) Відкриття Загальних Зборів УПТ.
2) Відчитання протоколу з попередніх Загальних Зборів.
3) Звіт Старшини Кружка з діяльности за шкільний рік 1925/26 а то:
а) голови, б) секретаря, в) скарбника, г) управителя гімназії.
4) Звідомлення Контрольної Комісії і уділення абсолюторії.
5) Плян праці „РШК." в адміністраційному році 1926/27.
6) Зміна статуту УПТ. на Тов-о „Рідна Школа" в Яворові.
7) Вибір нової Старшини і Контрольної Комісії.
8) Вибір делеґатів на Загальні Збори Р. Ш. У. П. Т. у Львові.
9) Внесення і запити.

За Старшину Кружка „Рідної Школи" У. П. Т. в Яворові:
Д-р М. Чайковський, голова. **О. Подолюк**, за секретаря. 593

Загальні Збори

Кружка „Рідної Школи" У. П. Т. в Збаражі
відбудуться дня 1. жовтня 1926. в год. 2-ій пополудні в салі „Українського Дому" в Збаражі.
Старшина.

За редакцію відповідає **Василь Мудрий.** Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10.

За межами Рідного Краю.

Митрополит гр. Шептицький гостем Української Господарської Академії.

Велика праця нашої академії в Подебрадах, крім низки нагород і признань з ріжних сторін, все більше цікавить широкий світ. По відвідинах чужинців і своїх протягом ферійних місяців завитав до нас на три дні й експ. митрополит Шептицький.

В 10-ій годині зібралися на двірці представники сенату академії під проводом проректора проф. Бича, професура, студенство під проводом голови „Акад. Громади" п. Радзієвського і богато українських емігрантів, разом до 200 осіб. Замісць сподіваного приїзду наспіла телеграма, що митрополит приїде в год. 12·17. Не зважаючи на це, вдруге зібралися Українці ще в більшій кількости.

В імени „Академічної Громади" студ. З. Безпалківна вручила владиці велику китицю. Проректор привитав митрополита від академії, а п. Радзієвський від студенства.

Більшість присутніх вперше бачила митрополита. Його постать різко виділялася серед маси. Перед двірцем уставилися фотографи та чимало Чехів. Після того гість автом відїхав до „Централу", де відбулося урочисте засідання сенату УГА. До митрополита звернулися з промовами проректор і голова „Акад. Громади". У промовах підношено велику радість з приводу того, що академія удостоїлася уваги митрополита. Висловлено надію, що ці відвідини причиняться до широкого зацікавлення нашого загалу на Західній Україні дальшою долею цінного здобутку українського народу, подєбрадською академією. Митрополит у відповіди зазначив свій подив з приводу тої великої праці, яку веде академія. Та праця Йому була знана лише з оповідань ріжних осіб, але те, що тут представляється Його очам, перевищує всі сподівання. Він вважає за свій обовязок по можности піддержати академію в її праці й дальшому розвитку.

З „Централу" митрополит відправився до „Лазенського Готелю", де приготовано спільний обід. У томуж готелі відведено для гостя кімнати.

Пополудні оглядав митрополит усі установи, лябораторії, городи, кабінети, авдиторії та ин. Не зважаючи на слабість ніг і руки, гість з великим зацікавленням обходив десятки ріжних наукових закладів, вислухував широкі пояснення доцентів, переглядав безліч студенських праць і сам ставив дуже богато питань. Студенти зустрічали митрополита окликами: Слава! З висловами найкращої подяки митрополит залишив замкове подвіря.

В год. 8. в салі „Заложна" зібралося кілька соток Українців. Уся професура, студенство, родини. На честь гостя уладжено концерт. З великим сумом приняли присутні вістку, що митрополит почуває себе надто втомленим і не може прибути.

В суботу перед обідом митрополит приймав відвідини. Також після обіду ріжні особи просили авдієнції у владики. Серед відвідувачів був м. ин. відомий громадянин Евген Чикаленко, заступники „Українського Стягу" і хліборобів-державників, ректор академії проф. інж. Шовгенів і богато инших.

В год. 7. вдруге зібралися сотні Українців до „Заложної". В супроводі ректора і проректора прибув і митрополит. Концерт повністю повторено. Хор під орудою проф. Щуровської, солісти п-ні Іваницька і Самойлович, скрипак Райтер, бандурист Теліга. Митрополит дякував усім учасникам і розмовляв із богатьома людьми. Після концерту в кооперативі „Наша Хата" приймала гостя група студенства.

В неділю в 11-ій год. розпочалася гр.-кат. Служба Божа. Митрополит з о. Яцковським правив церковно-славянською мовою, а хор православної подебрадської парафії співав по українськи. П. Іваницька виконала „Ave, Maria". Церква була переповнена Українцями.

Після Служби Божої митрополит звернувся зі словом до присутніх. Він зазначив, що давно не переживав такого піднесення, як тут, серед своїх на чужій землі. Свою високо-патріотичну промову закінчив благословленням для Академії на дальшу працю. Хор проспівав „Боже великий".

В понеділок рано професура, студентство та поодинокі громадяне фотографувалися разом з високим гостем, а в год. 12·18 митрополит відїхав до Львова. Голова „Акад. Громади" проводив гостя до стації Колін. На двірці прощали митрополита сотні Українців, при чому ректор Академії вручив відїзджаючому гостеві альбом фотографій з життя Академії. Від студентства піднесла квіти п-ні Радзієвська, друга китиця була від українських дітей.

Ці три дні перебування митрополита Шептицького в гостях у нашій Академії були промінем надії подєбрадської еміграції (90% Придніпрянців), що праця Української Господарської Академії притягне до себе увагу всього українського загалу й долею Академії займеться весь український нарід.

П.

Український Науковий Зїзд у Празі.

Організаційна Комісія Наукового Зїзду в Празі енергійно провадить підготовчу працю до Зїзду. Отже можна сподіватися, що, не дивлячись на вороже відношення до Зїзду деяких українських наукових установ і поодиноких осіб, Зїзд відбудеться своєчасно та збере поважну кількість членів.

Зголосилося 114 референтів, а взагалі записалося на Зїзд приблизно 150 членів, з того числа декілька осіб з Галичини та Підкарпаття.

Організаційна Комісія на засіданні 16. ц. м. ухвалила остаточний плян занять Зїзду. А саме: 3. жовтня має бути урочисте відкриття Зїзду, а з 4. до 6. включно відбуватимуться засідання секцій та підсекцій — двічи на день. Закриття Зїзду призначено на 7. жовтня; в тойже день має відбутися екскурсія членів Зїзду до Української Господарської Академії в Подєбрадах для огляду Академії та виставки, яку уладжує Академія спеціяльно для учасників Зїзду.

При нагоді Зїзду організується книжна виставка, яка складатиметься з українських підручників та наукових книг, що вийшли у світ з 1917 р. на всіх українських землях і на еміграції. Видавництва, які бажають узяти участь у книжній виставці, мають надіслати свої видання (підручники та книги з усіх галузей науки) на імя С. Сірополка на адресу Українського Університету в Празі (Praha II., Š[illegible]ská, 49/II).

С. С.

Свята Франка.

Белз.

Старанням місцевого Комітету відбулася дня 19./9. ц. р. в Белзі святочна академія в честь Івана Франка з дійсно обдуманою, гарною і богатою програмою. Її переведено при співучасти хорів м. Белза, села Осердова, Безеєва та Боратина дуже імпозантно. Вже ранком можна було бачити дівчат та хлопців з околичних сіл в народніх строях у місті та жвавий рух, як звичайно. Гарний осінній день принаджував цілу околицю Белзщини взяти участь у святі, а Комітет не жалів труду пересилати в найдальші закутини околиці вістку, що м. Белз хоче зложити належний поклін своєму національному Каменяреві. Вже перед 2-гою годиною з полудня улиці перед Народнім Домом були заповнені людьми. В год. 4-ій хор м. Белза піснею „Слава Йому, слава" почав свято. Вступне слово виголосив голова Комітету д-р Ілля Салагуб. Він приступно змалював мету свята й особу І. Франка та Його значіння для українського народу. Слідували дальші точки програми. На сцені чергувалися хори, з уст котрих лунали пречудні звуки українських пісень, а прегарні народні строї манили очі присутніх. Кождий поодинокий хор старався якнайсолідніше сповнити взятий на себе обовязок, так, що кожна слідуюча точка програми була новою насолодою учасників. Слід також згадати деклямації, що переплітали програму. П-на Ліна Книзівна із захопленням віддеклямувала „Прольоґ" із „Мойсея", а маленький Салук дрібними ще устами дитини невинне відспівав „Не слід усякого любити". „Каменярі" віддеклямував дипл. купець о. Мацькевич, що своєю рухливістю богато причинився до уладження свята. Дуже приємно було бачити управителів хорів, що богато праці вложили у вивчення пісень наших селян. По відспіванні нац. гимну голова д-р Салагуб попрощав присутніх, та щирими словами подякував за співучасть. Цікаво ще зазначити майже повну відсутність нашого духовенства, що мимоволі впадало в око.

Очевидець.

По широкому світі.

Інтерзю з Прімо де Ріверою. Прімо де Рівера заявив журналістам, що міністри прибули до Сан Себастіяну головно тому, щоб король, який був тоді там, не потребував їхати до Мадриду. Справу Танжеру полагодиться вдоволяючо. Представники Еспанії, Англії і Франції матимуть у половині листопада вступні переговори в справі Танжеру. Небаром скличуть Нац. Зібрання. У ньому робітники матимуть около 40 проц. місць, себто будуть сильніше заступлені як у якімнебудь иншім парляменті.

СРСР. і Китай. З Москви прийшли вісти, що Карахан, вертаючи з Китаю, заперечив у Шангаю перед журналістами, немовби уряд СРСР. мав намір давати якунебудь поміч військам Кантону. Натомісць правдою є, що один російський фаховець помагає кантонському урядові в реорганізації фінансів. Заява Карахана є в звязку з наміром СРСР. зберегти резерву в китайській політиці.

Бельгія має надію при кінці жовтня відновити взаємини з радянським урядом.

Англійські шахтярі відкинули пропозиції Болдуїна, щоби підписати умови по округах. Комітет союзу шахтярів скидає відповідальність за продовження страйку на уряд і власників копалень. У деяких частинах Англії прийшло до конфліктів робітників з поліцією.

У Параґваю знищив великанський борвій Енкарнасіон. Сотки вбитих.

Пресовий ланцюг.

На побільшення обему „Свободи"

зложили далі:

181. о. Дмитро Курдидик, Цигани, 10 зол. і кличе Костя Буяра, голову чит. „Просвіти" в Циганах.

182. о. Олекса Кобрин, Порохник, 5 зол.

183. Д-р Лев Восвідка, Косів, 20 зол. і кличе д-ра Івана Стрийського, адвоката в Кіцмані, Буковина.

184. Д-р Теофіль Кормош, Перемишль, 10 зол.

185. о. Іван Гнатів, Синява, 1 ам. долар і кличе: о. д-ра Андрія Іщака в Мільні, о. дек. Ґоліватого у Збаражі, та о. д-ра Й. Сліпого у Львові.

НОВИНКИ.

— Український державний правопис. Попала в наші руки обємиста брошура „Український правопис. Проект для ознайомлення", видана Народнім Комісаріятом Освіти УСРР. і виготовлена окремою державною комісією. Цей проєкт видано з метою розіслати його спеціялістам-фільольоґам, письменникам, редакторам і педагогам-практикам, щоб вони висловили свої уваги. Виданий він у квітні, а три місяці пізніше мала зібратись комісія для його остаточного перегляду й затвердження. Чи нині він уже принятий — невідомо; також невідомо, чи кількох репрезентантів Західної України, кооптованих до комісії (д-р Ст. Смаль-Стоцький, В. Гнатюк і д-р В. Сімович) висловили свої думки з його приводу. Проєкт є сміливою спробою нормалізації літературної мови. Зваживши, що виміна думок між галицькими фільольоґами і київською Академією Наук майже не істнувала за останні роки і що шляхи розвитку правопису є в нас і на-далі дуже розбіжні, стоїмо перед можливістю, що проєкт буде затверджений без найменшої нашої співучасти, а наслідки такого стану будуть для нас досить прикрі. Ми будемо приневолені приняти офіціяльний державний правопис, хоча би для устійнення літературної мови по обох боках Збруча, дарма, що — як видко з нинішнього проєкту — в нього попадуть деякі правила, які нагадуватимуть нам старі етимольоґічні трудноші. До таких у першій мірі треба зарахувати апостроф, якого необхідність відчувають, здається, тільки ті, що є виховані на російській граматиці (нпр. б'є, п'ять, жаб'ячий, ім'я, в'язати, а навіть: прем'єр, п'єса...). Ще гірше стоїть справа з правописом чужих слів. Тут у найважніших спірних питаннях на 25 членів „державної комісії" тільки 10 подало голос за проєктованими правилами, а решта голосів розбилась знову на дві ґрупи. Приняті в проєкті правила є такі неодноцільні і мають стільки вимків, що вони стоять у повній суперечности до поставленого в передмові гарного принципу: „Комісія виходила з засад унормування правопису й мови та можливого спрощення правопису".

— Нові польські станиці. У Львові посвячено угольний камінь під будову дому для польських старців і сиріт при вул. Зеленій ч. 84. Дім будується заходом „Польського Т-ва Братства доброї смерти" при костелі Марії Сніжної. — В Левандівці біля Львова будується друга велика польська виділова школа. На посвяченні її був м. ин. куратор Собінський, през. Найман і инші польські достойники. — В оснований перед кількома роками польській кольонії Маринка Польська біля Перемишля посвячено цеї неділі костел, дзвони і школу. Посвячення довершив сам еп. Фішер з Перемишля. В посвяченні взяли участь греко-кат. парохи зі Старяви, Медики й Буцова. Чого вони там шукали?

— Зріст білоруської школи. „Пшеґльонд віленьскі" приносить таку статистичну таблицю про „розвиток" білоруського шкільництва в Польщі під дбайливою опікою міністерства освіти, яке стоїть на сторожі „язикових законів": в рр. 1918—1919 було народніх шкіл на землі виленській, новогородській і гродненській — 314; в рр. 1920—21 — 514; в рр. 1922—1923 лише 22, в рр. 1924 до 1925 — 20, а в 1925—1926 — три! Чи треба коментарів до таких цифр?

— Що значить культура. Дня 19. ц. м. відслонено у Відні памятник у честь довголітнього посадника міста і християнсько-суспільного провідника Карла Люеґера. Творцем памятника є скульптор Мільнер. З тої нагоди відбулися у Відні великі торжества християнсько-суспільних і національних орґанізацій. Похід тих організацій перед памятником тягнувся чотири години, а взяло в ньому участь понад 100.000 осіб (учасники йшли 16-ма). Про культуру Відня і його мешканців говорить найкраще обставина, що при відкритті памятника [illegible]

завідує Фінансово-Господарська Комісія, підчинена Професорській Раді Академії; контролю діяльности установ академії переводить Ревізійна Комісія, теж підчинена Проф. Раді. Сенатові підчинена бібліотека, друкарня й канцелярія академії. При факультетах, а радше їх катедрах є відповідні лябораторії, кабінети, семінарі, досвідні поля то-що.

Викладовий збір Академії обіймає 90 сил, які розпреділюються по кваліфікації: професорів—29, професорів-стипендистів—9, доцентів—22, лекторів—25 і асистентів—5; по національности: Українців—74, Чехів—14, Жидів—2; по державній приналежности: української приналежности—71, кубанської — 5 і чехословацької — 14.

Про науковий стан і про науковий розголос викладового збору академії не беруся судити. Та в розмовах з богатьома знавцями подєбрадської високої школи вдалося мені встановити от що, чого не вважаю потрібним скривати перед нашим громадянством. Науковий стан викладового збору є середній. Поруч сил, які не лише мають повну теоретичну й практичну кваліфікацію, поруч сил, які могли би бути славою і гордощами кожної високої школи, є й сили з меншими кваліфікаціями, непомітні робітники академії, яких важко оцінювати по гомінкости чи слабозвучности їх імен і прізвищ у науковому світі. Одначе їх тиху, всевіддану працю, їх досягнення оцінить та віддасть їм належню пошану тільки той, що перейшов кабінети й лябораторії академії, що спинявся над працями професорів, доцентів, асистентів і студентів, що оглядав численні діяграми, що подивляв зразковий лад і те богацтво всяких приладів, гербаріїв, видань і експонатів, яке зібрано на протязі трьох літ. Вистане згадати, що професори й доценти академії на протязі трьох літ видали понад 180 (стовісімдесять) підручників (літографованих і друкованих) по своїм спеціяльностям. Є це праці оригінальні, а є й компільовані, одначе засвоєння українській науці, і то науці природничо технічній і господарсько-практичній 180 ти підручників (на протязі трьох літ!) — це такий великий вклад і такий незвичайний здобуток, що не лишається нам нічого иншого, як тільки чолом вдарити перед цими працьовниками, сповненими посвяти і любови до свого народу, його гіркої теперішности і осяйної майбутности.

(Докінчення буде)

трішнім. Очевидно, під зовнішнім противником розумів він Польщу, а під внутрішнім — комуністів. Відомий соціялістичний діяч і німецький делегат в Союзі Народів, який часто займався німецько-польськими справами, теж висловився про потребу німецько-польської співпраці.

„Треба заліквідувати спірні справи, треба заключити торговельний договір, одночасно беручи під увагу вирішення таких справ, як національні меншости, ліквідація частків, робітничі проблєми і т. н. При взаїмній добрій волі можна мати далекойдучі надії щодо успішности тісної співпраці і постійного польсько-німецького контакту в Союзі Народів. При взаїмній вирозумілости, беручи на увагу взаїмні інтереси кожного краю, не важко буде найти форму порозуміння у всіх спірних справах.

Щож іще входить у зміст „спірних справ"? Очевидно, границі.

„Вся польсько-німецька границя — підкреслював Брайтшайд—лишає багато до бажання, одначе розмови на цю тему не є актуальною квестією, тільки справою менше або більше далекої будучини".

Поки-що слід уліпшити комунікацію в данцігському коридорі, знести пашпорти, опльомбовані вози го-що. Також слід поки-що навязати ближчі взаємини між польськими й німецькими парляментаріями.

На всі порушені Брайтшайдом справи відповів у прихильному дусі польський міністр закордонних справ Залеський (в інтервю з представником „Германії"), обіцюючи з польського боку спішну полагоду спірних квестій та зазначив, що

„Польщу вяжуть з Німеччиною звязки спільної цивілізації, а католицька религія вяже її з великою частиною німецького народу".

Справа цивілізації, спільність цивілізації, оборона цивілізації — ось головний провідний мотив европейських дипльоматів. Про ролю Німеччини в обороні цивілізації говорить і відомий англійський публіцист Стід. Вступ Німеччини до Ліги Націй—це консолідація Европи. Від Німців самих залежить, чи вони зрозуміють свою ролю.

„Нова політика — каже він, — політика доброї волі — могла би дати Німеччині передове становище у відновленій Европі, не лише, як виразника географічного положення, але як головної підпори цивілізації".

Що це значить, — зайвим хіба було би пояснювати. Оборона цивілізації, підпора цивілізації, — цеж ніщо инше, як створення й наставлення антирадянського бльоку до боротьби проти большовицько-східної цивілізації.

Але Туарі, але „туарійська таємниця" — мусіла й англійським дипльоматам забити клина в голову. Не треба забувати, що Німеччина все ще є тихим союзником Рад. Союза, що вона є господарсько упривілеєна на території Рад. Союза, що очі Франції звертаються на схід, що там з тугою згадують блаженні часи франко-російської спілки та — що найважніше! — ледве чи Франції й Німеччині схочеться витягати для Англії каштани з вогню. Та й Польща починає все більше оглядатися на задні колеса. Рад. Союз готов їй, щонайменше на якийсь довший час, забезпечити границі рижського трактату, а Німеччина вже напирає на польські західні границі. З польської преси єдиний тільки „Глос Правди" (орган мін. Залеського) спокійно оцінює „туарійську таємницю". Мовляв, стиск руки між Бріяном і Штреземаном був давно передбачений. У Франції побідив пацифізм.

„Змагання п. Бріяна помиритися з Німеччиною вяжеться з повною його льояльністю у відношенні до Польщі, якої постуляти в Женеві підтримав він усім своїм впливам".

Зрештою, польська преса з острахом і тривогою дивиться на Туарі. Найвиразніше клопочеться „туарійською таємницею" вшехпольська преса. Бо

— „з французького, як і з польського становища евакуація Надренії означує одно: військове розвязання рук Німеччині, отже збільшення її експанзивної енергії перш усього в напрямі Сходу. Є це могутній факт, якого далекосяглости не можуть ослабити ніякі пацифістичні настрої. Німецька експанзія на Схід створила би могутність, здатну узалежнити від себе увесь континент"

(Варшавська Газета Поранна).

Площина, на якій зустрічаються інтереси Англії, Франції, Німеччини, Рад. Союза, ще так закидана через „туарійську таємницю" знаками запиту, що сьогодні кожна комбінація може бути тільки менше або більше правдоподібним здогадом. Та найближчі кроки европейських дипльоматів кинуть більше світла на перегрупування европейських сил. Нашим обовязком було тільки звернути увагу на цю нову ситуацію, створену зустрічю Бріяна й Штреземана в Туарі.

Побідна ідея.

Замітки некооператора.

Кооперація — це порівнюючи, нова ідея, бо числиться заледви на десятки літ. В розмірно короткім часі великі кооперативні ідеали розійшлися по цілому світі і дійшли до найдальших закутин. Як кожна велика ідея, так і ідея кооперації, видвигнена мрійниками для, так сказатиб, „ущасливлення цілого людства," перейшла від утопійних спроб на твердій дорозі життєвої практики в дійсний, реальний чинник суспільного господарства. Ідея, що зродилася майже рівночасно в головах мрійників-реформаторів суспільного ладу і в головах найбідніших робітників, далеких в щоденнім житті від усяких фантазій, а рівночасно каменярів нового ладу, йде вже нині побідним походом по світі і з дня на день здобуває нові кадри нових борців за високі ідеали.

Міліони свідомих прихильників кооперативної ідеї, обєднаних в міжнародні організації, здобувають крок за кроком нові ділянки господарського життя. Кооперація стає чимраз небезпечнішим ворогом старого суспільного ладу. Вона ідеал визискуваних і гноблених, вона ідеал кращої майбутности.

Цю велику ідею принесли перед десятками літ на галицьку землю перші піоніри нашого національного економічного відродження. Пів тисячки кооператив перед війною працювало вже для нашого добра, для економічного піднесення українського народу. Повоєнне лихоліття й загальна нужда поставили нам перед очі ще яркіше потребу організації самооборони нашого спавперизованого населення. Завдяки невтомній праці серед найнедогідніших умовин Ревізійного Союзу українських кооператив є вже нині майже в кожній другій українській оселі Галицької Землі кооператива, ця основа нашого економічного майбутнього. Дві тисячі кооператив на протязі 5 років, звязані в повітові і краєві централі, це доказ великої організаційної здатности нашого народу, це перемога великої кооперативної ідеї.

Одначе в цім побіднім поході кооперації в нашій країні ми не сміємо закривати очей на дійсність, яка супроваджає той похід. Ми мусимо в цій важній справі мати отверті очі, на всі добрі і злі явища нашої кооперації, щоб не змилити з раз вибраного шляху.

Кинений клич економічної самооборони приняла наша суспільність ентузіястично. Суспільність, змучена війною і повоєнним лихоліттям, хотіла в кооперації знайти лік на всі свої рани й болі. Та для великої ідеї зразу не стало достаточного підготування і зрозуміння в широких кругах громадянства. Загал, особливо селянство, вичував спасенність кооперативної ідеї, одначе тої ідеї не розумів, бо вона ще не була ним відповідно засвоєна. Загал бачив і бачить кооперацію, як доразову самопоміч в біді. Широкий загал, ця основа наскрізь демократичної кооперативної організації, не бачить перед собою великого кооперативного ідеалу, він дивиться на кооперативу, як на склепик, молочню, Повітовий Союз чи яке инше торговельне або промислове підприємство. Наш інтелігент дивиться на кооперацію звичайно під кутом менше або більше інтратних посад директорів і урядовців і не забуває порівнувати їх з платнями державних урядовців. Переважна часть галицьких інтелігентів уважає кооперацію „хлопським ділом" і думає, що коли инколи заінтересується якимись кооперативними зборами, то робить тяжкий народний обовязок, а участь в Надзірній Раді рівняє з національною посвятою і забиранням дорогого часу. Міський інтелігент „не потребує" кооперативи, бо „він сам добре знає, де що можна купити", а місячно дає і так на народні ціли, отже є звільнений від обовязку купувати в своїй кооперативі. Так або подібно розуміє загал наших інтелігентів кооперацію. Тій обставині треба й завдячити, що білими круками є нині такі інтелігенти, котрі без безпосереднього інтересу, себто посади, інтересуються кооперацією і стараються пізнати її провідну ідею, її завдання.

Селяне бачать у кооперативі, як було сказано, склепик чи молочарську машину. Кілька ідейних одиниць, що відчувають потребу праці для добра села, віддаються тій народній роботі з посвятою. Всеж таки загал села оцінює кооперативу дорожчими чи дешевшими цінами купованих товарів, або цінами за доставлене молоко. Зрозуміння, що кооперація це основа майбутнього добробуту і нового ладу, що вона власність загалу і що лише загал може надати її справжню силу, у нас — треба це ствердити — нема.

І в тому напрямі слід нам передовсім виховувати наші маси. Це почесна задача як центральних економічних установ, так також повітових кооперативних союзів, що найближчу зиму повинні використати на уладження по всіх закутинах нашого краю фахово-освітних курсів, аби таким чином якнайбільше поширилося в нас зрозуміння ваги й ролі національної кооперації.

Дельта.

Памятайно: Рідна Школа — це народня фортеця, це певний захист в добі лихоліття!

Культурна станиця.

(Кілька заміток про Українську Господарську Академію в Подєбрадах.)

На протязі літа ц. р., короткий час з конечности перебуваючи на території Чехословаччини, постановив я відвідати свойого недавнього товариша по публіцистичній чорній роботі, а від року доцента подєбрадської Української Господарської Академії, Вал. Садовського. Поборюючи звичайні для нашого брата трудноші, прибув я в половині липня ц. р. до Подєбрадів, де мене незвичайно симпатично стрінули особисто й до того часу неособисто знайомі українські діячі й робітники пера, як: В. Садовський, Бочковський, д-р Матюшенко й ин. Там стрінув я й шан. голову львівської „Просвіти" проф. Галущинського та заслужених громадських ветеранів, як Є. Чикаленка й д-ра М. Левицького. Там також у привітному, до крайної вбогости скромному, однокімнатному помешканні шан. Е. Чикаленка познайомився я з пробоєвим герольдом поки-що літературного (словного) націоналізму, з молодим, талановитим, невгомонно-темпераментним письменником Маланюком, який словами безкомпромісової Винниченківської соковитости і Донцівської парадоксальности робив генеральний наступ на „Діло" за поміщення статті В. Винниченка „Небезпечні настрої". І хоч, правду кажучи, мені — як редакторові „Діла" — не особливо приємно було витримувати барабанний вогонь на „Діло" і на Винниченка (з яким я теж відважився був звести словну баталію в „юних днях" з приводу його відчиту про Пшибишевського), то всетаки приємно було в бравурних словах, живих рухах, бистроті думки, в усій його поставі бачити ту принадну маніфестацію молодої сили, яка так слабо проявляється тепер серед нашого молодого покоління.

Та не для зафіксування своїх подєбрадських знайомств бажаю використати скупі сторінки нашого одинокого щоденника в Европі (поза межами Радянської України). Ні, бажаю кілька слів присвятити установі, що є сьогодні гордощами не лише української подєбрадської громади, але всього українського народу, громадянства всіх українських земель, — мабуть і Рад. України не виключаючи. Українській Господарській Академії присвятив дещо уваги на сторінках нашого щоденника проф. М. Галущинський в своїм цікавім „Листі з Чехії". Та згадати кількома словами про цю величаву українську культурну станицю, не повинно бути зайвою річю, 1) тому, що в даному випадку справді є що згадувати і над чим зупинятися і 2) тому, що про неї досі так мало писали, що її в сутінок відсунули инші досягнення нашої еміграції, які безумовно не можуть рівнятися з подєбрадською академією.

У віддалі одногодинної їзди з Праги (поспішним поїздом) лежить маленьке (3.000 населення), чистеньке містечко Подєбради, яке сьогодні є відоме з двох причин: 1) як осідок академії і 2) як живець (невеличке купелеве заведення). Тут то перед трьома роками чеський уряд заходами представницьких органів української еміграції приміщує тимчасово українську господарську академію, розуміється, спершу погодившись на її оснування і відступивши на неї розмірно невеличкі кошти. В початкових місяцях, в первісній організаційній добі академія мала ще досить неозначений характер. Та в дуже короткому часі вона вийшла з рямок неозначености, стаючи справжньою високою школою, з виразним обличчям, з ясно означеною програмою, яка тим ріжниться від багатьох програм, що є щоденно здійснювана у важкій боротьбі за істнування школи, її професорів і студентів, за можливо найвищий рівень академії.

Українська Господарська Академія в Подєбрадах має три факультети. І. Агромічно-лісовий з відділами: а) агрономічним, б) лісовим; II. Інженірний з відділами: а) технольогічним (підвідділи: хемічної технольогії і механічної технольогії), б) межовим (землемірним) і в) гідротехнічним. III. Економічно-кооперативний з відділами: а) економічним, б) статистичним, в) кооперативним. Агрономічно-лісовий факультет має 18 катедр, інжинірний — 20 катедр й економічно-кооперативний—20 катедр, разом академія має 58 катедр. Крім того в академії є ще лекторати мов (української, чеської, німецької, французької, англійської), малювання, стенографії та ріжних практичних технічних і комерційних дисциплін. На чолі академії стоїть Професорська Рада Академії, якої виконавчим органом є Сенат з ректором на чолі. На чолі поодиноких факультетів стоять Професорські Ради Факультетів з деканатами як виконавчими органами під проводом деканів. Фондами і господарськими справами академії